

Súd: Okresný súd Prešov
Spisová značka: 16C/15/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8120202743
Dátum vydania rozhodnutia: 17. 06. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Michal Drimák
ECLI: ECLI:SK:OSPO:2021:8120202743.4

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Prešov sudcom JUDr. Michalom Drimákom, PhD. v právnej veci žalobcu: T.. R. X., B.. XX.XX.XXXX, S. XXX/XX, XXX XX L., právne zastúpený Mgr. Maroš Ježík, advokát, so sídlom Murgašova 86/1, 058 01 Poprad, proti žalovanému: Prešovský samosprávny kraj, so sídlom Námestie mieru 2, 080 01 Prešov, o zaplatenie náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva, takto

rozhodol:

I. Súd žalobu zamietá.

II. Žalobca nemá právo na náhradu trov konania a žalovanému sa náhrada trov konania nepriznáva.

odôvodnenie:

1. Žalobou doručenou súdu 26.2.2020 sa pôvodne dvaja žalobcovia (T.. H. X. a T.. R. X.) domáhali od žalovaného zaplatenia náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva na tom skutkovom základe, že žalobcovia sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností a to pozemkov parc. č. W. Q. XXXX/X, druh pozemku trvalý trávny porast o výmere 32530 m² a parc. č. W. Q. XXXX/X, druh pozemku trvalý trávny porast o výmere 5858 m², ktorú sú zapísané v evidencii Okresného úradu Prešov, katastrálny odbor na LV č. XXX pre k. ú. Z., C. Z. H. C. L.. Pozemky sú zastavané cestou 3. triedy, ktorá vedie do obce Z. J. C. K.. Pozemok parc. č. W. Q. XXXX/X sa nachádza mimo obce, začína pri jeho kraji a vedie cez polia a les v smere do L.. Pozemok parc. č. W. Q. XXXX/X sa nachádza v obci Z.. Ohraničenie pozemkov je zrejmé z grafických náčrtov, ktoré tvoria prílohu ZP č. XX/XXXX súdnej znalkyne N.. Q. W., odbor stavebníctvo, odvetvie pozemné stavby a odhad nehnuteľností. Štátna cesta a oba pozemky sú vedené aj ako pozemky registra S. pod parc. č. W. S. XXXX, druh pozemku zastavaná plocha a nádvorie o výmere 32517 m² a parc. č. W. S. XXXX druh pozemku zastavaná plocha a nádvorie o výmere 9475 m². Cesty 3. triedy sú od roku 2004 v správe Prešovského samosprávneho kraja. Na pozemkoch je postavená líniová stavba a to cesta 3. triedy. Preto znalkyňa hodnotila pozemky ako stavebné. Na parcely registra S. č. XXXX a č. XXXX nie je založený list vlastníctva. Všeobecnú hodnotu pozemkov stanovila znalkyňa na 251.000 eur. Výšku nájmu určila na sumu 14.980 eur ročne za celú žalobcami vlastnenú nehnuteľnosť nachádzajúcu sa pod cestou spravovanou žalovaným. Každému zo žalobcov tak patrí jedna polovica stanoveného nájmu vo výške 22.470 eur za 3 roky späťne (7490 eur ročne x 3 roky). Žalobcovia zaslali listom zo dňa 23.7.2019 žalovanému žiadosť o finančnú náhradu podľa ust. § 3 ods. 3 písm. c) zákona č. 66/2009 Z. z.. Za žalovaného odpovedala žalobcom Správa a údržba ciest Prešovského samosprávneho kraja listom zo dňa 23.10.2019 tak, že výzve na úhradu za zákonné vecné bremeno za obdobie troch rokov nemôže vyhovieť a pokiaľ ide o majetko-právne vyporiadanie vlastníctva k pozemkom pod cestou, tak tu je možnosť riešenia až v období rokov 2020 - 2024, ak zastupiteľstvo PSK schváli metodiku majetkovo-právneho vysporiadania. Žalobcovia sa domáhajú voči žalovanému zaplatenia náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti - vecného bremena zriadeného zákonom č. 66/2009 Z. z., za obdobie od 26.2.2017 do 26.2.2020 vo výške 44.940 eur s príslušenstvom, počas ktorého žalovaný za užívanie pozemku žalobcom neplatil.

Domáhajú sa opakovaného plnenia za obmedzenie vlastníckeho práva za obdobie troch rokov späťne od podania žaloby. Od času zákonom zriadeného vecného bremena až do vykonania pozemkových úprav trpia žalobcovia obmedzenie vlastníctva bez akejkoľvek náhrady. Žalobca v 2.rade má viac ako 90.rokov. Žalobkyňa v 1.rade je právnou nástupkyňou sesternice žalobcu v 2.rade, ktorá bola v rovnakom veku a vysporiadania sa nedožila. Uvedenú skutočnosť a prístup žalovaného berie žalobca v 2.rade veľmi ťažko. Chcel sa dožiť aspoň čiastočnej náhrady zo strany žalovaného. Obaja žalobcovia nadobudli nehnuteľnosti dedením. Žalobcovia žiadnym spôsobom nespochybňujú právo žalovaného užívať predmetný pozemok na základe práva vecného bremena zriadeného zákonom č. 66/2009 Z. z. a to až do vykonania pozemkových úprav v príslušnom katastrálnom území. Iba majú za to, že im za obmedzenie vlastníckeho práva patrí náhrada. Obmedzenie vlastníckeho práva k pozemku trvá od účinnosti zákona už viac ako 10 rokov. Počas tejto doby žalobcovia nemôže svoj pozemok žiadnym spôsobom užívať a ani brať z neho žiadne úžitky, ktoré by im ako vlastníkom prináležali (§ 123 OZ), a nie je možné ani približne určiť, dokedy bude uvedený stav trvať. Osobnou návštevou u starostu obce žalobcovia zistili, že obec nevlastní pozemok, ktorý by bol v primeranej výmere, bonite a rovnakého druhu ako bol pôvodný pozemok pred zastavaním a bolo by ho možné použiť ako náhradný pozemok v rámci územia obce.

2. Uznesením tunajšieho súdu č. k. 16C/15/2020-92 zo dňa 8.7.2020 bolo konanie vo veci pôvodného žalobcu v 1.rade (T. H. X.) proti žalovanému zastavené z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku. Toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť 25.7.2020.

3. Písomným podaním zo dňa 28.8.2020 sa k žalobe vyjadril žalovaný, ktorý uviedol, že žalovaný je v zmysle § 3d ods. 2 zákona č. 135/1961 Z. z. o pozemných komunikáciách (cestný zákon) vlastníkom ciest 2. a 3.triedy v územnom obvode Prešovského kraja. Poukázal na to, že v právnom poriadku SR existujú judikáty najvyšších súdnych autorít, ktoré zastávajú názor o jednorazovej náhrade za zákonom zriadené vecné bremeno, ktoré nemá charakter opakujúceho sa plnenia a teda v dôsledku premlčacích dôb toto právo žalobcu prestalo byť súdne nárokovateľné. Poukázal tiež na to, že ku dňu účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkovo-právnom usporiadaní pozemkov pod stavbami žalovaný nemal k 1.7.2009 zmluvne dohodnuté žiadne práva k pozemkom, ktorú sú predmetom sporu. Žalovaný poukázal na to, že dňom 1.7.2009 nadobudol k pozemkom pod cestnou stavbou právo zodpovedajúce vecnému bremenu a teda týmto dňom zároveň zaniklo aj právo vlastníka pozemku dovoľávať sa ochrany voči povolenej no neoprávnenej stavbe. Žalovaný ďalej vzniesol námietku premlčania a to v tom zmysle, že 3ročná všeobecná premlčacia doba uplynula 2.7.2012, nakoľko zákon č. 66/2009 Z. z. nadobudol účinnosť 1.7.2012 a premlčacia doba začala plynúť nasledujúci deň t. j. 2.7.2009. Na základe vyššie uvedeného žalovaný nesúhlasil so žalobným návrhom ani s jeho odôvodnením a navrhol žalobu v celom rozsahu zamietnuť ako nedôvodnú.

4. K vyjadreniu žalovaného sa písomným podaním zo dňa 12.11.2020 vyjadril žalobca, ktorý uviedol, že žalovaný vo vyjadrení nespochybňuje, že obaja pôvodní žalobcovia sú podielovými spoluvlastníkmi predmetných nehnuteľností každý v podiele 1 vo vzťahu k rozsahu zastavania predmetných pozemkov žalobca poukázal na to, že ak žalovaný spochybňuje závery znalca je jeho povinnosťou doložiť k týmto jeho tvrdeniam také procesné a relevantné dôkazné prostriedky, ktoré by jednoznačne odborne závery znalca spochybnili. Žalobca ďalej poukázal na ustálenú judikatúru súdov SR napr. rozsudok NS SR sp. zn. 4MCdo/2/2014, z ktorého čerpal a citoval v žalobe ako aj prijaté väčšinové stanovisko občiansko-právneho kolégia KS PO zo dňa 15.5.2018, z ktorého vyplýva, že spravodlivému usporiadaniu veci zodpovedá opakujúca sa náhrada len za skutočnú dobu trvania obmedzenia. Na základe vyššie uvedeného žalobca zotrval na podanej žalobe v celku.

5. Písomným podaním zo dňa 29.4.2021 sa k vyjadreniu žalobcu vyjadril žalovaný, ktorý uviedol, že v prílohe tohto vyjadrenia zasiela geometrické zameranie skutočného stavu cestného telesa vo vlastníctve žalovaného, pričom podľa doložiek dokladov plocha cestného telesa predstavuje na obidvoch parcelách vo vlastníctve žalobcov celkový záber v rozsahu 20059 m², z tohto dôvodu vzniesol okrem už vznesených námietok, námietku pasívnej vecnej legitímácie v časti obmedzovania vlastníckeho práva žalobcov nad záber 20059 m² v ostatnom zotrval na svojich pôvodných vyjadreniach.

6. Súd prvej inštancie vykonal dokazovanie listinnými dôkazmi prečítaním obsahu celého spisu konštatovaním, že na č. I. 1 a nasl. sa nachádza samotná žaloba, na č. I. 6 a nasl. sa nachádza ZP č. XX/XXXX Z. N.. Q. W., na č. I. 17 a nasl. sú výzvy na úhradu finančnej náhrady podľa zákona č. 66/2019 zo

strany žalobcu, na č. I. 92 sa nachádza uznesenie tunajšieho súdu č. k. 16C/15/2020-92 zo dňa 8.7.2020, ktorým súd zastavil konanie vo veci žalobcu v 1.rade proti žalovanému, toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť 25.7.2020, na č. I. 96 a nasl. je vyjadrenie žalovaného k žalobe spolu s prílohami, na č. I. 202 a nasl. je vyjadrenie žalobcu k vyjadreniu žalovaného, na č. I. 211 je vyjadrenie žalovaného k vyjadreniu žalobcu. Súd ešte oboznamuje v rámci dokazovania dnes krátkou cestou predloženú farebnú dokumentáciu, z ktorého vyplýva šírka cestného telesa na predmetných pozemkoch ako aj uznesenie NS SR sp. zn. 8Cdo/17/2019 z 30.11.2020 predložené krátkou cestou zástupkyňou žalovaného, pričom zistil tento skutkový stav:

7. Žalobcovia sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností a to pozemkov parc. č. W. Q. XXXX/X, druh pozemku trvalý trávny porast o výmere 32530 m² a parc. č. W. Q. XXXX/X, druh pozemku trvalý trávny porast o výmere 5858 m², ktorú sú zapísané v evidencii Okresného úradu Prešov, katastrálny odbor na LV č. XXX pre k. ú. Z., C. Z. H. C. L..

8. Zo znaleckého posudku č. 11/. Z. N.. Q. W. vyplýva, že všeobecná hodnota pozemkov vo vlastníctve žalovaných predstavuje zaokrúhlene sumu 251.000 eur a nájom za tieto pozemky predstavuje ročne zaokrúhlene sumu 14.980 eur.

9. Výzvou zo dňa 23.7.2019 právny zástupca žalobcov vyzval žalovaného na vyplatenie finančného plnenia vo výške 22.470 eur pre každého z pôvodných žalobcov ako nárok na vyplatenie finančnej náhrady za zákonné vecné bremeno podľa zákona č. 66/2009 vo vzťahu k pozemkov žalobcov a to za obdobie troch rokov spätne. Zároveň právny zástupca žalobcov ako jednu z možností ponúkol žalovanému aj možnosť odkúpenia pozemkov žalobcov žalovaným za cenu určenú ZP vo výške 251.000 eur, teda v sume 125.500 eur pre každého zo žalobcov za jeho spoluvlastnícky podiel.

10. Písomným podaním zo dňa 23.10.2019 žalovaný odpovedal právnomu zástupcovi žalobcov, že vo vzťahu k vydaniu opakovanej náhrady za obdobie troch rokov spätne nemôže výzve žalobcov vyhovieť, nakoľko ho považuje za nedôvodnú. Záverom v tomto konaní žalovaný konštatoval, že pokiaľ budú v najbližších zasadnutiach zastupiteľstva schválené finančné prostriedky na účely vysporiadania pozemkov pod cestami 2. a 3. triedy vo vlastníctve PSK navrhne žalobcov zahrnúť do plánu majetkovo-právneho vyporiadania pozemkov pod cestami 2. a 3. triedy pre obdobie rokov 2020 - 2024 s prihliadnutím najmä na výmeru pozemkov, ktorú vlastní.

11. Nebolo v konaní sporným, že žalovaný je v zmysle § 3 ods. 2 zákona č. 135/1961 Z. z. o pozemných komunikáciách (cestný zákon) vlastníkom ciest 2. a 3. triedy v územnom obvode Prešovského kraja.

12. Cestná stavba - III/018200 B. Š. - Z. - B. T. prešla z vlastníctva SR do vlastníctva žalovaného delimitačným protokolom o odovzdaní a prevzatí nehnuteľného majetku - cestný majetok medzi Slovenskou správou ciest a PSK zo dňa 9.3.2007 príloha č. 1 por. 197 na základe dohody o prechode majetku a s ním súvisiacich práv a povinností z vlastníctva štátu v správe Slovenskej správy ciest na PSK uzavretej dňa 29.12.2003 medzi Ministerstvom dopravy, pôšt a telekomunikácií SR a PSK. Udialo sa tak na základe zákona č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností za orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky v platnom znení. V súčasnosti je III/018200 prečíslovaná na cestu III/3431.

13. Na pojednávaní konanom 17.6.2021 právny zástupca žalobcu uviedol, že aktuálne už len pôvodný žalobca v 2.rade trvá na podanej žalobe. Konštatoval, že je vlastníkom predmetnej nehnuteľnosti a na jeho pozemku je postavená cesta 3. triedy. Požadoval náhradu za obmedzenie jeho vlastníckych práv za obdobie od 26.2.2017 do 26.2.2020. Poukázal na ZP N.. W., z ktorého vyplýva, že náhrada pri tejto výmere by mala byť vo výške 7.490 eur za rok, čo činí spolu za 3 roky, 22.470 eur. Konštatoval, že od zriadenia zákonného vecného bremena nedošlo k predaju ani k náhrade za toto obmedzenie, pričom odkázal na dôvody uvedené v žalobe ako aj na závery kolégia KS PO, z ktorého vyplýva, že spravodlivému usporiadaniu by svedčilo priznanie opakovanej náhrady. K námietke premlčania uviedol, že túto považuje za v rozpore s dobrými mravmi, nakoľko žalovaný dlhodobo nevyvíja žiadnu snahu o vysporiadanie predmetných pozemkov, resp. práv k týmto pozemkom. Navrhol žalobe v celom rozsahu vyhovieť, uplatnil si náhradu trov konania, nemal návrhy na doplnenie dokazovania.

14. Na tomto pojednávaní poverený zástupca žalovaného uviedol, že je nesporné, že pozemok je zastavaný cestou vo verejnom záujme. Konštatovala, že rovnako je nesporným, že na danú vec je aplikovateľný zákon 66/2009. Uviedla, že za určitých okolností by nejaká náhrada patriť mala, avšak zastávala názor, že ide v danom prípade ako aj v obdobných veciach o jednorazovú náhradu a poukázala na to, že judikatúra je v tomto smere pomerne ustálená. Predložila krátkou cestou súdu uznesenie NS SR z 30.11.2020 sp. zn. 8Cdo/17/2019, ktorý svedčí týmto argumentom, keďže ide o ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu. Poukázala, že aj ak by nejaký nárok bol, tak tento by bol žalovateľný len do 1.7.2012 s tým, že námietka premlčania ako bola vznesená, je dôvodná. Konštatovala, že ak by aj nejaký nárok bol, nie je možné použiť žalobcom predložený znalecký posudok, pričom opätovne zotrvala na námietke premlčania. Krátkou cestou predložila súdu aj fotodokumentáciu vysvetľujúcu rozsah zastavania predmetného pozemku. Konštatovala, že súd musí vychádzať zo zásady právo patrí bdelym a teda ak žalobca si chcel uplatniť svoje práva mal tak urobiť v premlčacej dobe. Poukázala na uznesenie ÚS III US 1/2020, z ktorého vyplýva, že takto vznesená námietka premlčania nie je v rozpore s dobrými mravmi a teda to považovala za ústavné akceptovateľné zdôvodnenie. V ďalšom odkázala na dôvody, ktoré boli uvedené v písomných podaniach, navrhla žalobu zamietnuť. Nemala návrhy na doplnenie dokazovania.

15. Súd prvej inštancie na základe vyššie zisteného skutkového stavu právne uzatvára:

16. Podľa čl. 20 ods. 1 zákona č. 460/1992 Zb. Ústava SR každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

17. Podľa čl. 20 ods. 3 zákona č. 460/1992 Zb. Ústava SR vlastníctvo zaväzuje. Nemožno ho zneužiť na ujmu práv iných alebo v rozpore so všeobecnými záujmami chránenými zákonom. Výkon vlastníckeho práva nesmie poškodzovať ľudské zdravie, prírodu, kultúrne pamiatky a životné prostredie nad mieru ustanovenú zákonom.

18. Podľa § 123 OZ vlastník je v medziach zákona oprávnený predmet svojho vlastníctva držať, užívať, požívať jeho plody a úžitky a nakladať s ním.

19. Podľa § 151n ods. 1 - 3 vecné bremená obmedzujú vlastníka nehnuteľnej veci v prospech niekoho iného tak, že je povinný niečo trpieť, niečoho sa zdržať alebo niečo konať. Práva zodpovedajúce vecným bremenám sú spojené buď s vlastníctvom určitej nehnuteľnosti, alebo patria určitej osobe. Vecné bremená spojené s vlastníctvom nehnuteľnosti prechádzajú s vlastníctvom veci na nadobúdateľa. Pokiaľ sa účastníci nedohodli inak, je ten, kto je na základe práva zodpovedajúceho vecnému bremenu oprávnený užívať cudziu vec, povinný znášať primerane náklady na jej zachovanie a opravy; ak však vec užíva aj jej vlastník, je povinný tieto náklady znášať podľa miery spoluužívania.

20. Podľa § 151o ods. 1 - 3 vecné bremená vznikajú písomnou zmluvou, na základe závetu v spojení s výsledkami konania o dedičstve, schválenou dohodou dedičov, rozhodnutím príslušného orgánu alebo zo zákona. Práva zodpovedajúce vecnému bremenu možno nadobudnúť tiež výkonom práva (vydržaním); ustanovenia § 134 tu platia obdobne. Na nadobudnutie práva zodpovedajúceho vecným bremenám je potrebný vklad do katastra nehnuteľností. Zmluvou môže zriadiť vecné bremeno vlastník nehnuteľnosti, pokiaľ osobitný zákon nedáva toto právo aj ďalším osobám. Ak nie je vlastník stavby zároveň vlastníkom príľahlého pozemku a prístup vlastníka k stavbe nemožno zabezpečiť inak, súd môže na návrh vlastníka stavby zriadiť vecné bremeno v prospech vlastníka stavby spočívajúce v práve cesty cez príľahlý pozemok.

21. Podľa § 151p ods. 1 - 4 vecné bremená zanikajú rozhodnutím príslušného orgánu alebo zo zákona. K zániku práva zodpovedajúceho vecnému bremenu zmluvou je treba vklad do katastra nehnuteľností. Vecné bremeno zanikne, ak nastanú také trvalé zmeny, že vec už nemôže slúžiť potrebám oprávnenej osoby alebo prospešnejšiemu užívaniu jej nehnuteľnosti; prechodnou nemožnosťou výkonu práva vecné bremeno nezaniká. Ak zmenou pomerov vznikne hrubý nepomer medzi vecným bremenom a výhodou oprávneného, môže súd rozhodnúť, že sa vecné bremeno za primeranú náhradu obmedzuje alebo zrušuje. Ak pre zmenu pomerov nemožno spravodlivo trvať na vecnom plnení, môže súd rozhodnúť, aby sa namiesto vecného plnenia poskytovalo peňažné plnenie. Ak právo zodpovedajúce vecnému bremenu patrí určitej osobe, vecné bremeno zanikne najneskôr jej smrťou alebo zánikom.

22. Podľa § 70 ods. 1 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) údaje katastra uvedené v § 7 sú hodnoverné, ak sa nepreukáže opak.

23. Podľa § 3 ods. 3 zák. č. 66/2009 Z. z., usporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemku pod stavbou sa vykoná formou poskytnutia náhradného pozemku v obvode pozemkových úprav v tom istom katastrálnom území, a ak územie obce tvorí viac katastrálnych území, náhradný pozemok sa poskytne v rámci územia obce, v primeranej výmere, bonite a rovnakého druhu, ako bol pôvodne pozemok pred zastavaním, alebo formou finančnej náhrady, ak

- a) v obvode pozemkových úprav nie sú pozemky na účely poskytnutia náhrady,
- b) ide o pozemok pod stavbou vo výmere do 400 m²,
- c) o to požiada vlastník pozemku.

24. Podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov ak nemá vlastník stavby ku dňu účinnosti tohto zákona k pozemku pod stavbou zmluvne dohodnuté iné právo, vzniká vo verejnom záujme k pozemku pod stavbou užívanému vlastníkom stavby dňom účinnosti tohto zákona v prospech vlastníka stavby právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ktorého obsahom je držba a užívanie pozemku pod stavbou, vrátane práva uskutočniť stavbu alebo zmenu stavby, ak ide o stavbu povolenú podľa platných právnych predpisov, ktorá prešla z vlastníctva štátu na obec alebo vyšší územný celok. Podkladom na vykonanie záznamu o vzniku vecného bremena v katastri nehnuteľností je súpis nehnuteľností, ku ktorým vzniklo v prospech vlastníka stavby právo zodpovedajúce vecnému bremenu.

25. Podľa § 4 ods. 2 citovaného zákona vlastník pozemku pod stavbou je povinný strpieť výkon práva zodpovedajúceho vecnému bremenu do vykonania pozemkových úprav v príslušnom katastrálnom území.

26. Nebolo sporné, či na danú právnu vec je potrebné aplikovať zákona č. 66/2009 Z. z., nakoľko obe strany sporu mali za to, že predmetná právna úprava je právne príliehavá k prebiehajúcej sporovej veci, pričom problém bol len v interpretácii § 4 ods. 1 tohto zákona. Súd prvej inštancie sa teda primárne musel zaoberať otázkou, či vzniklo v danom prípade právo zodpovedajúce vecnému bremenu podľa zákona č. 66/2009 Z. z. a zároveň bolo nevyhnutné procesne reagovať na námietku premičania vznesenú žalovaným.

27. Podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. vzniká vo verejnom záujme k pozemku pod stavbou užívanému vlastníkom stavby dňom účinnosti tohto zákona v prospech vlastníka stavby právo zodpovedajúce vecnému bremenu vtedy, ak nemá vlastník stavby ku dňu účinnosti tohto zákona k pozemku pod stavbou zmluvne dohodnuté iné právo. S ohľadom na gramatický výklad je nutné prisvedčiť názoru, že musia byť v rovnakom čase (deň účinnosti zákona) kumulatívne splnené dve podmienky, t. j. už uvedená účinnosť zákona a neexistencia iného zmluvne dohodnutého práva. V prejednávacom prípade účinnosť zákona nastala 1.7.2009, čo je okolnosť, ktorú žiadna zo strán sporu nemohla ovplyvniť, pričom v čase účinnosti zákona neexistoval medzi žalobcom a žalovaným zmluvný vzťah.

28. Vlastníctvo žalobcu vo vzťahu k predmetným pozemkom bolo nesporné, preto sa súd zaoberal dôvodnosťou samotnej žalobe vo vzťahu k žalovanej náhrade za obmedzenie vlastníckeho práva.

29. Súdu je z jeho činnosti známa rozhodovacia činnosť súdnych autorít ako aj záver kolégia Krajského súdu v Prešove z 15.5.2018, avšak na tomto mieste je nutné akcentovať, že ostatným rozhodnutím dovolacieho súdu sp. zn. 8 Cdo 17/2019 z 30.11.2020 bol ustálený právny záver, že „v prípade zriadenia vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. je primeraná náhrada namieste. Všeobecné súdy vo svojej doterajšej rozhodovacej činnosti plne rešpektujú, že vlastníkom pod stavbami patriacimi obci alebo vyššiemu územnému celku patrí primeraná náhrada podľa všeobecných zásad upravujúcich inštitút vecného bremena determinovaná proporčialitou a vyvažovaním hodnoty vlastníckeho práva a hodnoty verejného záujmu (rozsudok Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 10Co/134/2012, uznesenie Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 19Co/198/2014, uznesenie najvyššieho súdu, sp. zn. 4MCdo 2/2014).

Ak judikatúra najvyššieho súdu akceptovaná ústavným súdom dospela k záveru, že právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. vzniklo ex lege jednorazovo tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti tohto zákona, nemôže byť tomu inak ani pri zriadení vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z.. Ak tieto legálne (zákonné) vecné bremená majú všetky jednotiace znaky, t. j. ide o obmedzenia vlastníckeho práva založené verejnoprávnymi normami kogentného charakteru s významným prvkom súkromnoprávnym, okruh oprávnených subjektov je vymedzený druhovo a nezapisujú sa do katastra nehnuteľností, vyjadrené v zhodnej právnej úprave, nemôže byť tomu inak ani v súvislosti s finančnou náhradou za obmedzenie vlastníckeho práva. Pre opačný právny názor niet žiadnych presvedčivých argumentov. Predmetné bremeno vzniká „in rem“, vzťahuje sa na každého vlastníka zaťaženého pozemku bez ohľadu na spôsob zmeny vlastníctva. Nemožno teda jeho vznik posudzovať samostatne v prípade každého nového vlastníka zaťaženého pozemku. Finančná náhrada za vznik vecného bremena je nepochybne jednorazová; nemá teda charakter opakovaného plnenia“.

30. Je nutné uviesť, že aj v rozhodnutí ústavného súdu, sp. zn. IV. ÚS 227/2012, je rovnako riešená otázka, či náhrada za nútené obmedzenie vlastníckeho práva má mať alebo má charakter opakujúceho sa plnenia alebo ide o jednorazovú náhradu. Ústavný súd dospel k záveru, že finančná náhrada za vznik zákonného vecného bremena je jednorazovou náhradou.

31. Nárok podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. predstavuje nárok vlastníka pozemku, ktorý môže tento nárok úspešne uplatniť v súdnom konaní iba v zákonom stanovenej premlčacej dobe, ktorá začína plynúť odo dňa účinnosti tohto zákona. Vecné bremená zriaďované zákonom majú charakter, ktorý je riadený špeciálnou úpravou. Ak osobitná úprava neobsahuje riešenie týkajúce sa náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva, takéto právo vecného bremena možno obmedziť len za náhradu. Finančná náhrada, ako už bolo uvedené vyššie, je jednorazová a nemá charakter opakujúceho sa plnenia. Zákom zriadené vecné bremeno je vlastníkom povinný rešpektovať v nevyhnutnej miere a rozsahu a za obmedzenie svojho vlastníckeho práva má právo žiadať náhradu. V prípade vecných bremien zriaďovaných zo zákona ide vo svojej podstate o určitý druh verejnoprávneho obmedzenia vlastníka nehnuteľnosti. Takto zriadené vecné bremeno má špecifický režim upravený verejnoprávnymi predpismi, na základe ktorých boli zriadené a zároveň však má aj súkromnoprávny substrát v zmysle Občianskeho zákonníka.

32. Právny poriadok Slovenskej republiky definuje vecné bremeno ako právo niekoho iného než vlastníka veci, ktorého obmedzuje tak, že je povinný niečo trpieť, niečo sa zdržať, alebo niečo konať. Vecné bremená zriaďované zákonom takýto charakter majú, aj keď ich režim nie je celkom totožný s režimom zmluvných vecných bremien, pretože sa riadia špeciálnou právnou úpravou upravujúcej činnosti, k realizácii ktorých vznikli.

33. Ak špeciálna úprava o zriadení vecného bremena zo zákona neobsahuje riešenie týkajúce sa náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva, táto situácia je riešiteľná aj využitím článku 11 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd, z ktorého vyplýva, že obmedziť vlastnícke právo je možné len za náhradu. Preto aj keď zákon č. 66/2009 neuvádza, že vecné bremená vzniknuté podľa § 4 vznikajú za náhradu, je potrebné v tejto súvislosti vychádzať aj z článku 11 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd v kontexte s vysloveným právnym záverom v obdobnej úprave Občianskeho zákonníka, konkrétne v ustanovení § 135c ods. 3, ktoré upravuje zriadenie vecného bremena za náhradu. Finančná náhrada za zriadenie vecného bremena je nepochybne majetkovým právom vyplývajúcim z vecného bremena, ktoré sa vzťahuje na každého vlastníka zaťaženého pozemku bez ohľadu na spôsob zmeny vlastníctva a teda jeho vznik nemožno posudzovať samostatne u každého nového vlastníka zaťaženého pozemku.

34. Finančná náhrada za vznik vecného bremena je nepochybne jednorazová a nemá charakter opakujúceho sa plnenia, čo vyplýva aj zo spôsobu jej výpočtu upraveného vo vyhláske č. 492/2004 Z. z. v zmysle ktorej sa výpočet všeobecnej hodnoty vecného bremena vykoná tak, že práva spojené s nehnuteľnosťou sa odhadnú zistením výhody, ktorú tieto práva prinášajú oprávnenému v období jedného roka a hodnota tejto výhody sa násobí pri právach časovo neobmedzených dvadsiatimi a pri právach časovo obmedzenými počtom rokov, počas ktorých má právo ešte trvať najviac však dvadsiatimi.

35. Nárok na zaplatenie finančnej náhrady za vznik vecného bremena má iba ten, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku v čase vzniku vecného bremena, teda v čase účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z., t. j. k 1.7.2009, teda v danom prípade žalobca.

36. Pri ustálenosti právneho názoru o jednorazovosti finančnej náhrady za vznik vecného bremena sa vzhľadom na námietku žalovaného súd prvej inštancie musel zaoberať aj námietkou premlčania.

37. Podľa § 100 ods. 1 - 3 Občianskeho zákonníka, právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať. Premlčujú sa všetky majetkové práva s výnimkou vlastníckeho práva. Tým nie je dotknuté ust. § 105. Záložné práva sa nepremlčujú skôr, než zabezpečená pohľadávka. Nepremlčujú sa takisto práva z vkladov na vkladných knižkách alebo na iných formách vkladov a bežných účtoch, pokiaľ vkladový vzťah trvá.

38. Podľa § 101 OZ pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

39. Začiatok plynutia objektívnej doby bol samotným zákonodarcom vymedzený objektívne, t. j. začala plynúť prvým dňom možného výkonu práva, v danom prípade dňom účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z., t. j. 1.7.2009. Ak teda premlčacia doba začala plynúť 2.7.2009, uplynula 2.7.2012. Žaloba v predmetnej veci bola na súd doručená dňa 26.2.2020, teda po márnom uplynutí premlčacej doby, pričom žalovaný sa premlčania domáhal. K zhodnému záveru dospel aj Ústavný súd SR v náleze pod sp. zn. I. ÚS 474/2013.

40. Súd prvej inštancie vníma nárok žalobcu ako nie špekulatívny, pričom chápe aktuálnu nemožnosť žalobcu plne realizovať jeho vlastnícke právo, avšak s ohľadom na rozhodnutia vyšších súdnych autorít, vývoj právnych názorov, všetko v kontexte budúceho usporiadania vzťahov k pozemkom vo vlastníctve iných osôb mal za to, že žalobe nie je možné vyhovieť.

41. S ohľadom na vyššie uvedené súd prvej inštancie rozhodol tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti I. tohto rozsudku a žalobu žalobcov zamietol.

42. Podľa § 251 CSP trovy konania sú všetky preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky, ktoré vzniknú v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva.

43. Podľa § 255 ods. 1 CSP súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

44. Podľa § 255 ods. 2 CSP ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

45. O trovách konania bolo rozhodnuté podľa 255 ods. 1 CSP, podľa ktorého strane, ktorá mala vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti strane, ktorá vo veci úspech nemala. Žalobcovia neboli v konaní úspešní, preto majú v konaní úspešní žalovaní voči žalobcom nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, o výške ktorých bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia cestou tunajšieho súdu na Krajský súd v Prešove.

Podľa § 363 CSP v odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Podľa § 364 CSP rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže

odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Ak nebude povinnosť uložená týmto rozsudkom po nadobudnutí jeho vykonateľnosti dobrovoľne splnená, je možné podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona.